

BUNKERS EN MILITAIRE OVERBLIJFSELEN

- **Verkeerscentrale (Koude Oorlog):**

De bunker bevindt zich op het terrein van het voormalig Mobilisatiecomplex (MOB-Complex) aan de Deventerweg te Harderwijk. Dit complex is in 1948 gebouwd en heeft tot de jaren 90 dienstgedaan als opslag voor spullen en goederen van defensie. De bunker werd gebruikt als verkeerscentrale/ telefooncentrale heeft een lengte van 16,5 bij 11 meter en muur dikte van circa 60 cm. Van binnen bestond de bunker uit een 8 kleine ruimtes, 2 hallen en een toilet. Na de Tweede Wereldoorlog zijn er in Nederland tientallen verkeerscentrales gebouwd waar vanuit de coördinatie werd gevoerd over de aanvoer van soldaten en goederen richting het mogelijke front op Duits grondgebied. In veel gevallen zou dat gedaan worden via de bestaande spoor en waterwegen en omdat in goede banen te leiden is er netwerk van 'posten' uitgezet bij belangrijke knooppunten zoals bruggen en sluizen en complexen. Deze bunker bevindt zich op circa 100 afstand van het treinspoor en station.

- **Würzburg Riese:**

Een overblijfsel van een Duits radarstation uit de Tweede Wereldoorlog op de Stadsweiden. Deze werd gebruikt als 'luisterpost' en maakte deel uit van het radarstation 'Stellung Hase'.

- **Würzburg Riese (Stellung Hase):**

In 2019 zijn de restanten van een Duitse radarpost, genaamd "Stellung Hase", opgegraven. Hierbij ging het onder andere om een 'Würzburg Riese' radarstation. Informatieborden vertellen over het belang van deze luisterpost van de Duitse Luftwaffe. De restanten zijn te vinden aan de Zeeweg.

In de Stellung Hase te Harderwijk stonden tussen 1942 en 1945 twee radars van het type 'Würzburg Riese' Dit type radar was voor het nauwkeurig volgen op een relatief korte afstand. Nadat de verder op gelegen radar van het type 'Freya Fahrstuhl' het doel op grote afstand had waargenomen werd de locatie exact gevolgd door de Würzburg en indien mogelijk door de omliggende stellingen onder vuur genomen. Tegenwoordig is er van de twee Würzburg Riese radars nog 1 sokkel over van het standaard type V229. De tweede is vermoedelijk net als de rest van de stelling en een deel van de Duitse Schietbaan Horst in de jaren 60 gesloopt tijdens de aanleg van de snelweg A28.

In deze voormalig Duitse Radarstelling Hase bij Harderwijk zijn nog 2 funderingen te vinden van de radars die hier van 1942 tot 1945 stonden opgesteld. Van het fundament van de 'Freya Fahrstuhl' radar. Dit type radar stond op het ronde fundament en kon daardoor 360° draaien en was tevens in hoogte verstelbaar, vandaar de toevoeging 'Fahrstuhl' wat in het Duits 'lift' betekend. De radar had een bereik van circa 150 kilometer en werd vaak samengebouwd met de Würzburg Riese radar die minder ver reikte maar een nauwkeuriger beeld gaf. Voor zo ver ons bekend is onderstaand fundament het enige 'zichtbare' overgebleven exemplaar van Nederland.

- **Duitse schuilbunker Schietbaan Horst (A2):**

Op de voormalige schietbaan Horst, net voor de afrit 'Strand Horst', staan nog twee Duitse schuilkelders. Dit was de meest zuidelijke ondergrondse schuilplaats (A2) op de schietbaan.

- **Verkeerscentrale (Koude Oorlog):**

Een bunker uit de Koude Oorlog deed dienst als verkeerscentrale.

- **Willem George Frederik Kazerne:**

Op het terrein van de Willem George Frederik Kazerne (Nu Bouw en Infra) aan de Ceintuurbaan zijn ook overblijfselen uit de oorlog te vinden.

- **Openbare Schuilplaats - Stadhuis Harderwijk**

Onder het huidige stadhuis van Harderwijk is een openbare schuilkelder aanwezig die in tijden van een kernoorlog onderdak kon bieden aan 3000 tot maximaal 5100 personen. De kelder die in vreedetijd dienstdeed als parkeergarage beschikte over een eigen waterpomp, een luchtfilterinstallatie, een noodstroomgenerator, 100 toiletten en wasbakken, bedden en douches. De schuilkelder kon door middel van zware betonnen deuren luchtdicht worden afgesloten en ongeveer 96 uur geheel zelfstandig rondkomen. Daarnaast was er in de schuilkelder een verbindingscentrum ingericht. De kelder is operationeel geweest van 1981 tot 1991 waarna de renovatiekosten te hoog werden en de oorlogsdreiging afnam. Sindsdien is de schuilkelder weer een normale parkeergarage waar slechts een klein aantal details de herinnering aan de Koude Oorlog levend houden

- **Commandopost Bescherming Bevolking - Kring Gelderland A - Harderwijk**

Het betreft hier een Commandopost van de BB (Bescherming Bevolking) welke werkzaam was in het kringgebied Gelderland A. Gelderland was in 6 kringen opgedeeld en deze hadden allemaal hun eigen Commandoposten en 1 gezamenlijk provinciale commandopost welke zich in Oosterbeek bevond. Deze commandopost bestaat uit een bovengronds gemetseld gebouw en een onderliggende commandobunker. In het gebouw zat onder andere de Medac gevestigd met de Centrale Alarmeringsdienst voor hulpverlening bij straatongevallen op de Noordwest Veluwe. Deze Alarmeringsdienst had als doel de hulpverlening te coördineren bij onder andere verkeersongevallen en grote rampen. Het oorspronkelijke gebouw is eind jaren 60 gebouwd en heeft dienstgedaan tot de opheffing van de BB in 1986 waarna veel van hun taken werden overgedragen aan de brandweer die eveneens gebruik heeft gemaakt van het pand als commandopost. Tegenwoordig is het pand geheel verbouwd naar moderne maatstaven maar de onderliggende bunker is nog altijd aanwezig.

MEER INFORMATIE

- **Fiets-/wandelroute:**

Er is een fiets- of wandelroute beschikbaar die je langs diverse plekken uit de Tweede Wereldoorlog in Harderwijk en omgeving leidt, waaronder de restanten van de radarpost.

- **Herinneringscentrum Noordwest Veluwe '40-'45:**

Dit centrum in Harderwijk biedt meer informatie over de oorlogshistorie van de regio.